

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

Test 15

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Una din regulile corectitudinii demonstrației, referitoare la teza de demonstrat, este:
 - a. teza de demonstrat trebuie să rămână aceeași pe tot parcursul demonstrației
 - b. teza de demonstrat trebuie să conțină termeni vagi
 - c. teza de demonstrat trebuie să conțină termeni cu semnificație dublă
 - d. teza de demonstrat trebuie înlocuită pe parcursul demonstrației
2. Raționamentul *Deoarece toate mamiferele sunt vertebrate, rezultă că niciun mamifer nu este nevertebrat* este:
 - a. un silogism
 - b. o conversiune simplă
 - c. o obversiune
 - d. o inducție incompletă
3. Termenii *leu* și *tigru*, ca specii ale genului *felină*, se află în raport de:
 - a. contradicție
 - b. contrarietate
 - c. încrucișare
 - d. ordonare
4. Predicatul logic al propoziției *Toate actele de curaj sunt fapte demne de laudă* este:
 - a. sunt fapte
 - b. sunt fapte demne
 - c. sunt fapte demne de laudă
 - d. fapte demne de laudă
5. O operație de clasificare este corectă dacă între clasele obținute există numai raporturi logice de:
 - a. opoziție
 - b. încrucișare
 - c. ordonare
 - d. identitate
6. Termenul *echipă de handbal* este, din punct de vedere extensional:
 - a. vid, singular, distributiv, vag
 - b. nevid, general, distributiv, vag
 - c. nevid, general, colectiv, precis
 - d. vid, singular, colectiv, precis
7. Inducția incompletă este o argumentare care presupune:
 - a. examinarea tuturor elementelor unei clase cu un număr finit de elemente
 - b. o concluzie cu caracter probabil, chiar dacă premisele sunt adevărate
 - c. o concluzie cu caracter cert
 - d. examinarea tuturor elementelor unei clase cu un număr infinit de elemente

8. Inducția completă este o argumentare care presupune:
- o clasă cu un număr infinit de elemente
 - o concluzie cu caracter amplificator în raport cu premisele
 - o concluzie cu caracter probabil
 - o concluzie cu caracter cert
9. Intensiunea este un element din structura unui termen care:
- se referă la totalitatea obiectelor pe care le reprezintă termenul
 - se referă la însușirile esențiale care definesc obiectele pe care le reprezintă termenul
 - reprezintă cuvântul sau grupul de cuvinte prin care este numit termenul
 - reprezintă componenta ontologică a termenului
10. Propoziția *Orice om urmărește fericirea* este:
- particulară afirmativă
 - particulară negativă
 - universală afirmativă
 - universală negativă

20 de puncte

B. Fie termenii A, B, C și D, astfel încât termenul A este subordonat termenului B, termenul C se află în raport de încrucișare cu A, este specie a termenului B și supraordonat termenului D; totodată, termenul D se află în raport de opoziție cu termenul A.

- Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei patru termeni. **4 puncte**
- Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):
 - Toți B sunt A.
 - Unii C sunt B.
 - Unii A sunt D.
 - Niciun B nu este D.
 - Toți D sunt C.
 - Niciun A nu este C.

6 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

- Niciun mincinos nu este persoană apreciată de cei din jur.*
- Unele mamifere sunt carnivore.*
- Toți adolescenții sunt visători.*
- Unele drepturi ale animalelor nu sunt valori respectate.*

- A.** Precizați formulele logice corespunzătoare propozițiilor 1 și 4. **2 puncte**
- B.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contrara propoziției 1, subcontrara propoziției 2, contradictoria propoziției 3 și supraalternă propoziției 4. **8 puncte**
- C.** Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**
- D.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, obversa conversei propoziției 1. **4 puncte**
- E.** Doi elevi, X și Y, opinează astfel:
X: *Dacă niciun cercetător serios nu este persoană cu prejudecăți, atunci unele persoane cu prejudecăți nu sunt cercetători serioși.*
Y: *Pentru că toți oamenii sunt ființe perfectibile, rezultă că toate ființele perfectibile sunt oameni.*
- Pornind de la această situație:
- scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
 - explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate. **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Fie următoarele două moduri silogistice: eae-2, aai-4.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență. **8 puncte**

2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns. **6 puncte**

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, prin care să justificați propoziția *“Unele animale carnivore sunt păsări”*. **6 puncte**

C. Fie următorul silogism: *Unii oameni politicoși sunt punctuali, deoarece toate persoanele care îi respectă pe ceilalți sunt oameni politicoși, iar unele persoane punctuale îi respectă pe ceilalți.*

a. Precizați termenul minor al silogismului dat. **2 puncte**

b. Menționați, în limbaj natural, premisa majoră a silogismului dat. **2 puncte**

D. Fie următoarea definiție:

Filosofia este o preocupare a omului, care nu este nici artă, nici știință.

a. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **2 puncte**

b. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul a. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „*filosofia*”. **4 puncte**

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Test 15

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Se punctează oricare alte formulări / modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

A. câte 2 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1-a, 2-c, 3-b, 4-d, 5-a, 6-c, 7-b, 8-d, 9-b, 10-c

10x2p= 20 puncte

B.

1. reprezentarea corectă, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, a raporturilor logice dintre cei patru termeni **4 puncte**

2. câte 1 punct pentru fiecare răspuns corect, astfel:

a-F, b-A, c-F, d-F, e-A, f-F

6x1p= 6 puncte

SUBIECTUL al II -lea **(30 de puncte)**

A. câte 1 punct pentru precizarea formulelor logice corespunzătoare propozițiilor date: 1-SeP, 4-SoP **2x1p= 2 puncte**

B. - câte 1 punct pentru construirea, în limbaj formal, a contrarei propoziției 1 (SaP), subcontrarei propoziției 2 (SoP), contradictoriei propoziției 3 (SoP) și supraalternei propoziției 4 (SeP) **4x1p= 4 puncte**

- câte 1 punct pentru construirea, în limbaj natural, a contrarei propoziției 1, subcontrarei propoziției 2, contradictoriei propoziției 3 și supraalternei propoziției 4 **4x1p= 4 puncte**

C. - câte 1 punct pentru aplicarea explicită a operațiilor de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3, în limbaj formal **2x2x1p= 4 puncte**

- câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a conversei fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3

2x1p= 2 puncte

- câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a obversei fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3

2x1p= 2 puncte

D. - construirea, în limbaj formal, a obversei conversei propoziției 1 ($Pa\sim S/ Pi\sim S$) **2 puncte**

- construirea, în limbaj natural, a obversei conversei propoziției 1 **2 puncte**

E. a. câte 2 puncte pentru scrierea, în limbaj formal, a fiecăreia dintre opiniile celor doi elevi (X: $SeP\rightarrow PoS$, respectiv Y: $SaP\rightarrow PaS$) **2x2p= 4 puncte**

b. câte 2 puncte pentru explicarea corectitudinii logice a fiecăreia dintre cele două raționamente (de exemplu, X: $SeP\rightarrow PoS$ conversiune validă, se respectă legea distribuirii termenilor; Y: $SaP\rightarrow PaS$ conversiune nevalidă, se încalcă legea distribuirii termenilor) **2x2p= 4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A.

1. - câte 2 puncte pentru scrierea schemei de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, astfel:

PeM PaM

SaM MaS

SeP SiP

2x2p= 4 puncte

- construirea, în limbaj natural, a unui silogism care să corespundă oricăreia dintre cele două scheme de inferență **4 puncte**

2. - câte 2 puncte pentru reprezentarea grafică corectă, prin intermediul diagramelor Venn, a fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date **2x2p= 4 puncte**

- câte 1 punct pentru precizarea deciziei privind validitatea fiecărui mod silogistic reprezentat grafic: eae-2 - mod silogistic valid, aai-4 - mod silogistic valid **2x1p= 2 puncte**

Notă: Punctajul se acordă numai în situația în care decizia privind validitatea fiecărui mod silogistic rezultă din reprezentarea grafică a acestuia.

B.

- construirea, în limbaj formal, a silogismului valid care să justifice propoziția dată **3 puncte**

- construirea, în limbaj natural, a silogismului valid care să justifice propoziția dată **3 puncte**

C.

a. precizarea termenului minor al silogismului dat (S - oameni politicoși) **2 puncte**

b. menționarea, în limbaj natural, a premisei majore a silogismului dat (*Unele persoane punctuale îi respectă pe ceilalți*) **2 puncte**

D.

a. menționarea oricărei reguli de corectitudine pe care o încalcă definiția dată **2 puncte**

b. - precizarea oricărei alte reguli de corectitudine a definiției, diferită de regula de la punctul a.

2 puncte

- construirea definiției cerute, având ca definit termenul „*filosofia*” **2 puncte**